

Институт саобраћај
М. Јанковић

УНИВЕРЗИТЕТ У КРАГУЈЕВЦУ
ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

ПРИДОБИЕНО: 19.05.2021.			
Орг. бр.	Ф. д.		
04	260/2	-	-

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКОГ ФАКУЛТЕТА У
КРАГУЈЕВЦУ И ВЕЋУ ЗА ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКЕ НАУКЕ
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

Наставно-научно веће Природно-математичког факултета Универзитета у Крагујевцу је на седници одржаној 31.03.2021. године донело Одлуку број 190/XV-1, којом утврђује предлог за именовање комисије за писање извештаја о оцени научне заснованости теме за израду докторске дисертације под предложеним насловом „**Таксономија, диверзитет и дистрибуција кишних глиста (Oligochaeta: Lumbricidae) Косова и Метохије**“**,** и испуњености услова кандидата Слободанке Радосављевић, студента докторских академских студија биологије. На седници Већа за природно-математичке науке Универзитета у Крагујевцу одржаној 14.04.2021. године, донета је одлука број IV-01-277/17 о именовању Комисије за подношења извештаја за оцену научне заснованости теме и испуњености услова кандидата за израду докторске дисертације под наведеним насловом. Комисија је у следећем саставу:

1. Др Тања Тракић, доцент – предложени ментор рада,
Природно-математички факултет, Универзитет у Крагујевцу,
ужа научна област: Екологија, биогеографија и заштита животне средине
2. Др Мирјана Стојановић Петровић, редовни професор – предложени председник комисије,
Природно-математички факултет, Универзитет у Крагујевцу,
ужа научна област: Екологија, биогеографија и заштита животне средине
3. Др Небојша Живић, редовни професор - члан комисије,
Универзитет у Приштини, Косовска Митровица, Природно-математички факултет,
ужа научна област: Зоологија.

На основу увида на достављени материјал Комисија подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. Научни приступ проблему предложеног нацрта докторске дисертације и процена научног доприноса крајњег исхода рада

У последњих неколико деценија кишне глисте (*Lumbricidae*) због улоге коју имају у земљишту, њиховог еколошког значаја и осетљивости, постале су најчешће коришћени тест организми у екотоксиколошким студијама и тиме скренуле пажњу научне јавности на њихов значај на који су указивали још Аристотел и Дарвин. Кишне глисте чине доминантну групу земљишних организама, у већини копнених екосистема. Често су представљене као биоиндикатори квалитета земљишта. Поред тога, оне се сматрају и екосистемским инжењерима јер директно или индиректно модификују доступност ресурса за друге врсте као што су биљке и микроорганизми. Велики значај који аутохтоне врсте кишних глиста имају у терестричним екосистемима, пре свега у формирању плодног земљишта, није могуће сагледати без познавања њиховог диверзитета и дистрибуције.

Србију, као дела Балканског полуострва, карактерише изванредно богатство и диверзитет лумбрицидне фауне, као резултат сложене комбинације рељефа, положаја на Балкану, и повољних климатских услова. Током вишедеценијских истраживања кишних глиста (*Lumbricidae*) Србије формирана је листа свих до сада евидентираних врста на територији Србије, са подацима о њиховим еколошким особеностима, дистрибуцији и зоогеографској припадности. Међутим, увид у литературу је указао да је Косово и Метохија област, која и даље, није довољно истражена. Специфичан географски положај Косова и Метохије, на подручју суочавања две велике тектонске плоче: Динарида и Родопа, утицали су на укупну сложеност геоморфолошких карактеристика терена. Узимајући у обзир чињеницу да је Балканско полуострво један од најважнијих центара биодиверзитета у Европи, резултати овога рада прошириће знања о биодиверзитету лумбрицида Косова и Метохије.

Значај истраживања ове дисертације јесте комплексно испитивање лумбрицидне фауне са таксономског и еколошког аспекта, што ће значајно допринети разумевању врло разноврсне земљишне фауне Балканског полуострва. Детаљно испитивање и резултати ове студије омогућили би упознавање биологије, екологије и заштите датих врста, као и њихову евентуалну примену у реалном сагледавању степена угрожености екосистема. С тим у вези

сматрамо да ће ово истраживање, не само дати смернице за будуће студије, већ да ће дати оригинални допринос науци.

1.1 Везе са досадашњим истраживањима

Ова релативно мала али еколошки веома битна група бескичмењака, била је истраживана са различитих аспеката од стране већег броја истраживача. Као врло значајна земљишна група својим активностима утиче на формирање и одржавање састава и плодности земљишта, како у шумама и на пашњацима тако и у агрокосистемима. Разноврсност и специфичност кишних глиста мотивисала је многе научнике да се интезивније баве истраживањима из ове области. Досадашњи стручно-научни и практични рад кандидата углавном је везан за испитивање лумбрицидне фауне са таксономског и еколошког аспекта Косова и Метохије. Резултати постигнути у току израде ове докторске дисертације ће омогућити кандидату континуитет у раду, што поред стручног усавршавања кандидата, има за циљ и допринос развоју поменуте области.

2. Образложение предмета, метода и циља који верљиво упућује да је предложена тема од значаја за развој науке

2.1 Предмет, циљеви и хипотезе ове дисертације обухватају следеће

Предмет истраживања докторске дисертације кандидата Слободанке Радосављевић је таксономија, диверзитет и дистрибуција кишних глиста из фамилије Lumbricidae (Oligochaeta) на подручју Косова и Метохије. Примарни циљ овог истраживања је добијање резултата на основу којих би се формирала комплетна листа кишних глиста Косова и Метохије.

Основне хипотезе:

- таксономска анализа кишних глиста из фамилије Lumbricidae (Annelida) у циљу утврђивања коначне листе лумбрицида на Косову и Метохији на основу резултата добијених у току истраживања;

- утврђивање квантитативне структуре (укупна бројност и диверзитет) лумбрицида као и израчунавање индекса диверзитета (Shannon-Weaver, Evenness и Berger-Parker) за сваки испитивани локалитет;
- зоогеографска анализа према зоогеографским типовима коју предлажу Csuzdi и Zicsi (2003); анализа еколошких форми које је предложио Bouche (1977);
- утврђивање присуства ендемичних и архаичних врста истраживаног подручја и утврђивање дистрибуције и степена угрожености према IUCN стандардима;
- утврђивање степена угрожености екосистема на основу присуства лумбрицида, као индикатора стања земљишта;
- одређивање биолошког квалитета земљишта на основу QBS index—Biological quality of soil;
- могућност постојања центара биодиверзитета и хотспот подручја у испитиваном подручју на основу индекса богаства, реткости, рањивости и биодиверзитета

3. Образложение теме за израду докторске дисертације која омогућава закључак да је упитању оригинални идеја или оригиналан начин анализирања проблема

За израду докторске дисертације кандидат Слободанка Радосављевић поднела је предлог теме „**Таксономија, диверзитет и дистрибуција Lumbricidae (Annelidae) Косова и Метохије**“.

Комисија закључује да су тема докторске дисертације као и начин анализирања проблема оригинални, а очекивани резултати могу бити научно верификовани и публиковани у међународним научним часописима и саопштени на научним скуповима.

3.1 Методе истраживања

Предложена методологија наведених истраживања подразумева теренски рад и рад у лабораторији за Зоологију, Института за биологију и екологију ПМФ-а у Крагујевцу.

Теренски рад: Планом је предвиђено да материјал за узорковање лумбрицида буде прикупљен са подручја Косова и Метохије. Теренска истраживања ће се одређивати према стандардима које прописије ISO 2361 (The International Organization for Standardization), под

насловом - Узимање узорака земљишних бескичмењака, део 1. Истраживање што веће области Косова је приоритет наше струдије, па стим у вези истражиће се и део националног парка Копаоник и део националног парка Шар Планина. Материјал ће бити сакупљан прекопавањем и претраживањем, уз помоћ ашов-лопате одређених пробних површина. На изабраним локалитетима узимаће се по 8 узорака а ископано и испитано земљиште се враћаће се на оригинално узорковане парцеле. Након ручног сортирања и фиксирања животиња у 96%-ом алкохолу, уследиће процес обраде материјала у лабораторији. **Лабораторијско истраживање:** У лабораторији на Природно-математичком факултету у Крагујевцу извршиће се идентификација материјала помоћу кључева за детерминацију. Да би се зоогеографски што јасније схватила структура лумбрицидне фауне Косова и Метохије, извршиће се категоризација према најсавременијим методама. Извршиће се испитивање еколошке категоризације (анецичне, ендогеичне и епигеичне врсте). Да бисмо одредили хотспот подручја и могућност постојања центара биодиверзитета, базиране на критеријумима богатства, реткости, рањивости и биодиверзитета, користиће се адекватна методологија Одређивање биолошког квалитета земљишта извршиће се на основу QBS индекса — Biological quality of soil.

Статистичке методе: Након лабораторијских анализа, добијени подаци биће обрађени статистичким методама.

4. Усклађеност дефиниције предмета истраживања, основних појмова, предложене хипотезе, извора података, метода анализе са критеријумима науке уз поштовање научних принципа у изради коначне верзије коначне дисертације

У својој дисертацији кандидат Слободанка Радосављевић, испоштоваће све концепте научно-истраживачког рада. Рад садржи уводне и основне одредбе истраживања, што у првом реду подразумева јасно и прецизно дефинисање назива, затим циљева, метода као и хипотеза, а све у складу са критеријумима науке уз поштовање научних принципа. У складу са научним принципима размотриће се научна и стручна литература како бисмо што прецизније представили резултате. Темељ нашег истраживања базира се на недовољно истраженој области Косова и Метохије у погледу лумбрицидне фауне. Добијени резултати

дали би значајан допринос кандидата у истраживачкој области, али и велики подстrek за будућа истраживања.

4.1 Оквирни садржај докторске дисертације

Предложена докторска дисертација садржаће следећа поглавља:

- 1) Увод
- 2) Циљ истраживања
- 3) Материјал и методологија истраживања
- 4) Резултати
- 5) Дискусија
- 6) Закључци
- 7) Литература

У Уводу биће јасно прецизирана проблематика којом се бавимо, дефинисан циљ и предмет истраживања, као и упоредни преглед досадашњих истраживања на основу доступне литературе. У поглављу Материјал и методологија, биће изложени подаци подаци о прикупљеном материјалу и процесу обраде као и методе коришћене у лабораторијском делу истраживања. Добијени резултати ће бити представљени јасно, концизно, објективно и логичким редоследом и приказани, табеларно и/или графички у оквиру поглавља Резултати. У поглављу Дискусија, биће обрађена дискусија добијених резултата, такође извршиће се упоредна анализа са другим литературним подацима и дати смернице за будућа истраживања. На крају биће представљени појединачни и општи Закључци на основу резултата истраживања. Поглавље Литература ће садржати списак литературних извора повезаних са истраживањима представљеним у докторској дисертацији.

5. Предложени ментор докторске дисертације

Институт за биологију и екологију Природно-математичког факултета Универзитета у Крагујевцу је за ментора ове докторске дисертације предложио др Тања Тракић, доцента Природно-математичког факултета у Крагујевцу.

Образложение: Др Тања Тракић се успешно бави научно-истраживачким радом из области Екологије, биogeографије и заштите животне средине. Резултате досадашњег научно-истраживачког рада објавила у више од 50 библиографских јединица, од чега 20 у

часописима са SCI листе. Коаутор је монографије националног значаја. Посебан аспект њеног истраживања односи се на проучавање зоогеографије, биодиверзитета и конзервационог статуса Lumbricidae (Annelida) Србије и Балкана.

На основу наведених чињеница, имајући у виду циљеве и очекиване резултате ове дисертације, сматрамо да др Тања Тракић испуњава услове за ментора ове докторске дисертације.

6. Научна област дисертације

Научна област дисертације припада ужој научној области Еколођија, биогеографија и заштита животне средине.

7. Научна област чланова Комисије

Чланови комисије се баве истраживањима у областима Еколођије, биогеографије и заштите животне средине и Зоологије. Научна област ментора и чланова комисије је погодна за тему докторске дисертације, што можемо закључити на основу њиховог искуства у области науке, као и по броју објављених научних и стручних радова.

8. Подобност кандидата

8.1 Кратка биографија кандидата

Кандидат Слободанка Љ. Секулић рођена је 28.03.1989. године у Новом Пазару (Република Србија). Основну и средњу школу завршила је у Лепосавићу. Природно-математички факултет у Косовској Митровици, студијска група општа биологија, уписала је школске 2007/2008. Дипломски рад одбранила је са оценом 10, 2012. године и просечном оценом 8.95 током студија. Докторске академске студије Биологије уписала је школске 2015/2016. године на Природно-математичком факултету у Крагујевцу и започела истраживачки рад у лабораторији за зоологију на Природно-математичком факултету у Крагујевцу, где је и савладала технике детерминације кишних глиста. Dana 30.08.2017. године, стекла је звање истраживач-приправник. Кандидат Слободанка Радосављевић положила је све испите на

докторским студијама. Током студија била је ангажована на место професора биологије у средњој школи „Никола Тесла“ у Лепосавићу.

8.2 Објављени радови кандидата

Кандидат **Слободанка Радосављевић** до сада има 1 публикован рад у међународном часопису (категорије M23), једно саопштење на међународном научном скупу (M34) и два саопштења са скупа националног значаја штампана у целини (M63). Кандидат се активно бави на изради докторске дисертације, поседује интересовање и способност за научно-истраживачки рад.

Радови објављени у научном часопису међународног значаја (M20)

Радови објављени у међународном часопису (M23)

Popović, F., Stojanović, M., Trakić, T., Sekulić, J., **Sekulić, S.** & Tsekova R. 2020. New Records of Earthworms (Annelida: Clitellata) from the Kopaonik Mountain, with the First Finding of *Allolobophora treskavicensis* (Mršić, 1991) in Serbia. *Acta Zoologica Bulgarica Supplement* 15, p. 61-70. ISSN 0324-0770 (http://www.acta-zoologica-bulgarica.eu/Suppl_15_13)

Радови објављени у зборницима међународних научних скупова (M30)

Саопштења на међународним научним скуповима штампана у изводу (M34)

Popović, F., Stojanović, M., Trakić, T., Sekulić, J., **Sekulić, S.** & Tsekova R. 2019. New and additional records of earthworms (Annelida: Clitellata) from Kopaonik Mountain: First finding of *Allolobophora treskavicensis* (Mršić, 1991) in Serbia. Third international conference on zoology, zoonoses and epidemiology, Hissar, Bulgaria, Book of abstracts, p. 89. ISBN 978-619-202-507-6.

Саопштења са скупа националног значаја штампана у целини (M63)

Radosavljević, S. 2019. Rainworms of the slopes of Kopaonik. Zbornik radova: Inovativni pristup vaspitanju i obrazovanju: stanje, dileme i perspective, Leposavić, str. 551-558. ISBN 978-86-84143-51-0.

Sekulić, S., Nebojša, Ž. 2017. Fauna centipedes (Myriapoda) environment of Leposavić (Serbia). Zbornik radova Učiteljskog fakulteta Prizren-Leposavić, str. 191-199.

DOI: 10.5937/zrufpl1711191S

ЗАКЉУЧАК

На основу наведених чињеница комисија је закључила да је предложена тема за израду докторске дисертације „**Таксономија, диверзитет и дистрибуција кишних глиста (Oligochaeta: Lumbricidae) Косова и Метохије**“, оригинална и значајна са научне тачке гледишта. Такође, сматрамо да кандидат **Слободанка Радосављевић**, испуњава све услове за успешан рад и реализацију наведене теме.

Комисија предлаже Наставно-научном већу Природно-математичког факултета и Већу за природно-математичке науке Универзитета у Крагујевцу, да усвоји Извештај о научној заснованости теме и подобности кандидата **Слободанке Радосављевићи** спроведе даљи поступак за реализацију предложене докторске дисертације.

У Крагујевцу,

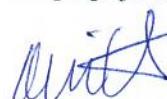
05.05.2021. год.

КОМИСИЈА

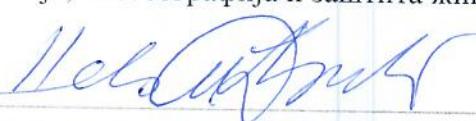
Др Тања Тракић, доцент-предложени ментор рада,

Природно-математички факултет, Универзитет у Крагујевцу,
ужа научна област: Еколођа, биогеографија и заштита животне средине

Др Мирјана Стојановић Петровић, редовни професор -председник комисије,

Природно-математички факултет, Универзитет у Крагујевцу,
ужа научна област: Еколођа, биогеографија и заштита животне средине

Др Небојша Живић, редовни професор - члан комисије,

Универзитет у Приштини, Косовска Митровица,

Природно-математички факултет,

ужа научна област: Зоологија.